EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Strasbourg, 2024.12.17.
COM(2024) 704 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

az euroövezet gazdaságpolitikájáról

{SWD(2024) 704 final}

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

az euroövezet gazdaságpolitikájáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 136. cikkére, összefüggésben annak 121. cikke (2) bekezdésével,

tekintettel a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[1] és különösen annak 3. cikke (3) bekezdése a) pontjára,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) Az eurocsoport 2024. november 4-én nyilatkozatot adott ki, amelyben hangsúlyozta, hogy sürgősen lépéseket kell tenni az Unió termelékenység, innováció és versenyképesség terén mutatkozó lemaradásának kezelése érdekében azzal, hogy ambiciózus beruházásokat és strukturális reformokat hajtanak végre. E cselekvési felhívást később az Európai Tanács is megerősítette a november 8-án kiadott nyilatkozatában. Az eurocsoport felhívása és az Európai Tanács nyilatkozata egyaránt a Draghi-jelentés[3] és a Letta-jelentés[4] átfogó következtetéseit tükrözi, és kifejezésre juttatja az Unió gazdasága előtt álló kihívásokkal és lehetőségekkel kapcsolatos közös elképzelést. E nyilatkozatok szolgálnak a 2024. április 30-án hatályba lépett új gazdasági kormányzási keret (a továbbiakban: a keret) végrehajtásának hátteréül. A keret reformok és kiemelt beruházások révén törekszik biztosítani az államadósság fenntarthatóságát, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítását. A tagállamok által eddig benyújtott középtávú tervek a versenyképesség javítását célzó reformokra és beruházásokra helyezik a hangsúlyt. A keret elismeri az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásnak a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere részeként betöltött szerepét az euroövezet makrogazdasági politikájának értékelésében, beleértve a költségvetési és az azon kívüli szempontokat is. Ez az

[1] HL L 1263., 2024.4.30., 1. o.
[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
[3] „Much More Than A Market” (Jóval több mint piac), 2024. április (Letta-jelentés).
[4] „Az európai versenyképesség jövője”, A. és B. rész, 2024. szeptember (Draghi-jelentés).

ajánlás az euroövezet egészéhez és az övezetet alkotó tagállamokhoz együttesen intézett kulcsfontosságú makrostrukturális és intézményi kihívások, prioritások és ajánlások hangsúlyozásával közös politikai nevezőt biztosít az euroövezeti tagállamok közös érdekű területeire vonatkozó szakpolitikai megbeszélésekhez.

(2) Az euroövezet figyelemreméltó makrogazdasági rezilienciát mutatott, és a gyors dezinflációt annak foglalkoztatásra gyakorolt minimális hatása mellett vészelte át. Ehhez a pozitív eredményhez az is hozzájárult, hogy az euroövezet képes volt a sokkhatások elnyelésére és az ezt követő fellendülésre, amint az a Covid19-világjárványra és az energiaválságra adott válaszából is kitűnik. Ez a reziliencia nagyrészt az Unió – többek között az Európai Központi Bank (EKB) és a tagállamok – kellő időben tett szakpolitikai intézkedéseinek köszönhető, ami hozzájárult a gazdaság jelentős sokkhatásokkal szembeni védelméhez. E tekintetben számos tagállam 2019. évi kiegyensúlyozott költségvetési helyzete, a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezésének gyors aktiválása, valamint az olyan új uniós eszközök, mint a Next Generation EU és a SURE a többéves pénzügyi kerettel egyetemben kulcsfontosságú költségvetési mozgásteret biztosítottak az euroövezet számára, lehetővé téve a hatékony költségvetési válaszadást. Az euroövezet elmúlt évtizedben történt strukturális átalakulása ugyancsak fokozta az övezet rezilienciáját. A munkaerőpiacok rugalmasabbá váltak, a pénzügyi rendszerek pedig a globális pénzügyi válság időszakával összehasonlítva jóval stabilabbnak bizonyultak. A Covid19-világjárvány utáni időszakban az erős munkaerőpiac és a szakpolitikai válaszintézkedések által vezérelt transzferek kedvezően hatottak a magánfogyasztásra, a megtakarítási ráta ugyanakkor magas maradt. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok elősegítették a közberuházásokat. A magánberuházások dinamikája – különösen 2022 óta – a pénzügyi feltételek szigorításával és a széles körű globális makrogazdasági bizonytalansággal összefüggésben sokat veszített a lendületéből. Mindeközben a nettó export a gyenge importdinamika miatt enyhén pozitívan járult hozzá a GDP növekedéséhez, ugyanakkor a közelmúltban az exportra hatást gyakorolt a fokozódó széttagoltság és a korlátozások. A jövőt tekintve a 2023. évi 0,4 %-os reál-GDP-növekedés 2024-ben várhatóan visszafogott, mintegy 0,8 %-os marad, 2025-ben azonban 1,3 %-ra, 2026-ban pedig 1,6 %-ra emelkedik. 2025-ben és 2026-ban a reálbérek és a foglalkoztatottság tartós, jóllehet lassabb növekedésének köszönhetően várhatóan az erőteljesebb lakossági fogyasztás lesz a gazdasági aktivitás gyorsulásának hajtóereje. A következő két évben a beruházások teljes volumene a nemzeti és uniós finanszírozású jelentős közberuházások támogatásával várhatóan fokozatos növekedést mutat majd, a külső kereslet élénkülésétől pedig az export fellendülése várható.

(3) Az általános infláció az energiaválság nyomán megugrott (az euroövezeti átlagot tekintve 2022 októberében 10,6 %-ra), az előrejelzések szerint azonban 2025-ben 2,1 %-ra, 2026-ban pedig 1,9 %-ra csökken. Az euroövezeten belüli inflációs különbségek, amelyek 2022-ben tovább szélesedtek, időközben szintén csökkentek, és várhatóan a korábbi átlagok körül maradnak. A dezinflációs folyamat elsősorban azt tükrözi, hogy az euroövezetet kevésbé befolyásolják azok a külső tényezők, amelyek az elmúlt három évben az energia, az élelmiszerek és a szolgáltatások árának jelentős növekedéséhez vezettek, és emellett az EKB által hozott határozott szakpolitikai intézkedések hatásáról tanúskodik. A kezdeti inflációs hullámra válaszul az EKB több alkalommal kamatemelést hajtott végre, és megkezdte az eszközvásárlásainak leépítését az inflációs várakozások stabil szinten tartása és az áremelkedés megfékezése céljából. Bár a közelmúltban mérséklődött a monetáris politikai restrikció mértéke, az alapkamatok várhatóan mindaddig kellően restriktívek

maradnak, amíg az szükségesnek mutatkozik ahhoz, hogy újra el lehessen érni az EKB által meghatározott 2 %-os középtávú inflációs célt.

(4) A munkaerőpiacok 2024-ben a gyengülő gazdasági aktivitás ellenére is erősek maradtak. 2022 vége és 2024 közepe között a foglalkoztatottság 3 millióval nőtt az euroövezetben, és a munkahelyek száma minden eddiginél magasabbra emelkedett. A foglalkoztatás bővülése korcsoporttól, nemtől és iskolázottsági szinttől függetlenül jelentős volt. A munkaerőpiaci részvétel szintén nőtt, és 2024-ben új csúcsot ért el, azonban a nők, a fiatalabb és az idősebb munkavállalók, valamint a roma és a fogyatékossággal élő személyek továbbra is kihívásokkal szembesülnek. Sok más fejlett gazdasághoz hasonlóan az euroövezetnek is származtak előnyei a – többek között Ukrajnából és más területekről érkező – jelentős migrációs beáramlásokból, amelyek hozzájárultak a munkaerő-kínálathoz, és egyes ágazatokban segítették a munkaerőhiány csökkentését. Az euroövezeten belüli munkanélküliségi ráta 2024 októberében az eddigi legalacsonyabb szinten, 6,3 % körül stabilizálódott. A növekvő tendenciát mutató munkaerő- és szakemberhiány, amelyet a munkaképes korú népesség csökkenése és az új készségek iránti kereslet okozott, és amelyet tovább súlyosbított a világjárvány miatti recesszióból való gyors kilábalás, a közelmúltban némileg mérséklődött, számos iparágban ugyanakkor jelentős maradt a munkaerőhiány. A vállalatok számottevő nyeresége és mérlegének javulása hozzájárult az erőteljes munkaerő-kereslethez. A történelmi csúcsot követően a közelmúltban csökkent a betöltetlen álláshelyek és azon cégek aránya, amelyek a munkaerőt a termelésüket korlátozó tényezőként jelölik meg, jóllehet e számok továbbra is magasak, és meghaladják a világjárvány előtti szinteket.

(5) 2023-ban és 2024-ben a magas inflációval jellemzett környezet és a feszes munkaerőpiac miatt nőttek a nominálbérek. 2024 második negyedévében az egy munkavállalóra jutó nominálbér 4,5 %-kal (euroövezeti átlag) nőtt 2023 azonos időszakával összevetve, ami a 2023-ban megfigyelthez képest némileg alacsonyabb ütemet tükröz. A Bizottság 2024. őszi előrejelzése 2024-re erőteljes nominálbér-növekedést prognosztizál, amely 2025-ben várhatóan mérséklődik majd. A reálbérek, amelyek 2022-ben és 2023 első felében csökkentek, 2023 harmadik negyedévében javuló tendenciát kezdtek mutatni. A nyereségrészesedés elmúlt évekbeli növekedése, majd ezt követő csökkenése arra utal, hogy a cégek az áremelés helyett a haszonkulcsok csökkentésével semlegesítik a bérnövekedést. A reálbérek jelenlegi fokozatos emelkedése tehát nagyrészt a felzárkózási dinamikákat tükrözi, és a jelek szerint összhangban van a 2 %-os középtávú inflációs célhoz való visszatéréssel és a stabil inflációs várakozásokkal. A jövedelemeloszlás alján lévő jövedelmeket az elmúlt évben kormányzati transzferek és minimálbér-emelések egyaránt támogatták. A megfelelő bérek és a minőségi munkahelyek előmozdítása érdekében azonban további erőfeszítésekre van szükség, mivel a szegénység kockázata továbbra is majdnem olyan magas, mint 2019-ben, és a munkavállalók energiaválság nyomán megnőtt pénzügyi nehézségei továbbra is jelentősek a legalacsonyabb jövedelmű és a jövedelmi alsó-középréteghez tartozó háztartásokban egyaránt.

(6) Az euroövezet hosszú ideje küzd strukturális problémákkal, ideértve a stagnáló termelékenységet, a korlátozott innovációt, a digitális technológiák kismértékű elterjedését, a magas energiaárakat, valamint az adminisztratív terheket, ami hatással van az övezet versenyképességére. A teljes tényezőtermelékenység-növekedés – a termelékenységnek a foglalkoztatás és a tőke növekedését figyelmen kívül hagyó mérőszáma – az elmúlt évtizedekben más hasonló nemzetközi régiókhoz, például az Egyesült Államokhoz képest nagyobb mértékben stagnált, ami aggályokat vet fel azzal

kapcsolatban, hogy az euroövezet képes-e fenntartani a versenyképességét a gyors technológiai változások által jellemzett globális környezetben. E kihívások kezeléséhez olyan sokoldalú megközelítésre van szükség, amely magában foglalja az innováció felgyorsítását és a fejlett digitális és tiszta technológiák és infrastruktúrák fejlesztését, többek között az üzleti modellek kiigazításának ösztönzése és a szakemberhiány enyhítése, valamint szükség esetén a digitális infrastruktúrához való hozzáférés javítása révén. Emellett továbbra is döntő fontosságú az innováció ágazatok és vállalkozások körében való terjesztésének elősegítése, a munkaerő – különösen zöld és digitális – készségeinek a fejlesztése, az adminisztratív terhek csökkentése, az egységes piac elmélyítése, valamint az uniós tőkepiacok integrálása. Emellett a nemzetközi versenytársakéhoz képest magasabb energiaárak rontják számos iparág költség-versenyképességét. Ez hátrányos helyzetbe hozza a vállalkozásokat, különösen a kőolajra és földgázra támaszkodó energiaigényes iparágakban.

(7) Az Unió globális szinten az alapkutatás kiemelkedő szereplője, a K+F-re fordított közkiadásai hasonló szintűek, mint a versenytársaié, ugyanakkor lemaradást mutat az alkalmazott kutatás és e kutatás eredményeinek piacképes termékekké való átalakítása, különösen a csúcstechnológiai digitális innováció területén. Rendkívül fontos, hogy az euroövezet és az Unió ne maradjon le más jelentős gazdaságok mögött a jelenlegi innovációs tendenciák – beleértve a zöld átállást, a digitalizációt, a mesterséges intelligenciát (MI), a félvezetőket és a kvantum-számítástechnikát, az űrtechnológiát és a biotechnológiát is – tekintetében. Növekvő jelentőségükre tekintettel a stratégiai digitális technológiákkal kapcsolatos kapacitás fejlesztése és az erősségeink kiaknázása alapvető fontosságú az EU technológiai szuverenitásának és rezilienciájának megerősítéséhez, valamint nyitott stratégiai autonómiánk fenntartásához. Emellett a tudás és a tehetség európai országok közötti mobilitása előtt álló akadályok gátolhatják az Unió innovációs, termelékenységi és versenyképességi potenciáljának teljes körű kiaknázását. A termelékenység növeléséhez szükség van – különösen a magánszektortól – az innováció felgyorsítására és a K+F beruházások fellendítésére többek között olyan megfelelően kalibrált közszektorbeli K+F beruházások révén, amelyek ösztönözhetik a magánszektorbeli K+F-erőfeszítéseket. A gyors technológiai változások által a gazdaságokra gyakorolt nyomás miatt létfontosságúvá vált a humántőkébe való beruházás. Míg Európában összességében emelkedik a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya, a fiatalok alapkészségekkel kapcsolatos teljesítménye aggasztó mértékben romlik, a felnőttek tanulásban való részvétele terén pedig túlságosan korlátozott az előrehaladás, ami a közeljövőben gátolni fogja az oktatási eredmények és a termelékenység javulását. Emellett a kettős digitális és zöld átálláshoz új készségek fejlesztésére van szükség, az alapkészségektől a fejlettebb és speciálisabb készségekig. Mindezen igényeket célzott oktatási és képzési kezdeményezések útján kell kezelni. Az oktatás, a képzés és a készségfejlesztés előtérbe helyezésével az Unió fellendítheti az innovációt, a termelékenységet és a versenyképességet.

(8) Az uniós vállalatoknak az őket támogató feltételekre van szükségük a méretgazdaságosság elősegítése, a növekedésük és a kapacitásbővítésük előmozdítása és annak érdekében, hogy sikereket érjenek el a globális piacokon. A felmérések szerint a szabályozási környezet összetettsége, a többszörös beszámolási kötelezettségek és a bonyolult adózási szabályok gyakran hátrányosan befolyásolják a vállalatok befektetési döntéseit és terjeszkedési kilátásait az euroövezetben és az Unióban. A kritikus fontosságú nyersanyagokhoz és technológiákhoz való hozzáférést befolyásoló geopolitikai feszültségek, kereskedelmi korlátozások és gazdasági biztonsági aggályok szintén hatással vannak a növekedésükre. A körforgásosabb

gazdaságra való átállás felgyorsítása hozzájárulna a kritikus fontosságú nyersanyagok hiányának kezeléséhez, a nemzetközi partnereinkkel közös beruházások ösztönzése pedig tovább erősítheti az európai ipar versenyképességét[5]. Annak érdekében, hogy a magas termelékenységnövekedési potenciállal rendelkező ágazatok erőforrásokhoz jussanak, meg kell szüntetni a tőke- és munkaerő-átcsoportosítást akadályozó szűk keresztmetszeteket. Az energiapiacon a villamosenergia-hálózatok megfelelő összekapcsolása, illetve a már meglévő – különösen határokon átnyúló – összeköttetések hatékony kihasználása kulcsfontosságú az energiatermelők és a fogyasztók kiterjedt földrajzi területeken át történő összekapcsolásához. Ezenfelül az energiahatékonyság növelése, valamint a megújuló és egyéb alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák bevezetése és használata – többek között az energiaközösségek révén – elengedhetetlen a keresletoldali válaszintézkedések lehetővé tételéhez, a rugalmasság növeléséhez és az energiaköltségek csökkentésének támogatásához. Az adminisztratív akadályok felszámolása és az engedélyezés egyszerűsítése támogathatja az üzleti tevékenységet és a beruházásokat. Az uniós alapok, többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által támogatott strukturális reformok elősegítik a tagállamok versenyképességének fokozását. A fenntartható növekedés és fejlődés hozzájárul az európai régiók közötti egyenlőtlenségek csökkentéséhez. Ugyanakkor az egységes piacban rejlő lehetőségek kiaknázása – több mint 30 évvel e piac létrehozása után – még nem valósult meg maradéktalanul. A nemzeti szintű termelékenység fokozására irányuló szakpolitikák azonosításán, prioritási sorrendjének meghatározásán és összehangolásán van még mit javítani. A tagállamok nem mindegyike hozott létre e célból nemzeti termelékenységi testületet, illetve használta ki hatékonyan az ebben rejlő lehetőségeket. A szabályozási konvergencia és a gazdasági integráció erősítése előmozdíthatja a magánberuházásokat, a termelékenységet és az innovációs kapacitást, valamint az uniós vállalatok ellátási láncainak diverzifikációját és biztonságát. Az Uniónak emellett körültekintően kell eljárnia a nyitott kereskedelemben való további részvétel, illetve a gazdasági biztonság megerősítése és a tisztaipar-megállapodás céljainak elérése közötti lehetséges kompromisszumokat illetően, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni piacvédelmi eszközök további használata révén ugyanakkor egyenlő versenyfeltételeket kell biztosítania globális szinten. Ehhez mind tagállami, mind uniós szinten biztosítani kell az összehangolt megközelítést és a szakpolitikák egymást kiegészítő jellegét.

(9) Az euroövezetben jelentős mértékű megtakarítások állnak rendelkezésre. E megtakarítások, amennyiben azokat a tőkepiacokon keresztül a termelőberuházásokba csatornázzák be, jelentős finanszírozási támogatást nyújthatnak a zöld és digitális átálláshoz, hozzájárulva a versenyképességi szakadék megszüntetéséhez. Az elmúlt években a szigorú banki finanszírozási feltételek megnehezítették a befektetéseket, mivel az euroövezeti vállalatok többsége finanszírozási forrásként a bankszektorra támaszkodik. A vállalatok hitelköltségei az alapkamatlábak csökkenésével összhangban ugyanakkor egyre alacsonyabbak. A kockázati tőke és a nem banki finanszírozás nem áll rendelkezésre olyan mértékben, mint az Egyesült Államokban, különösen ami az innovatív vállalkozásokat illeti. Bár a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok támogatásával megvalósuló közberuházásoknak megvan a maguk szerepe, az euroövezet versenyképességének

[5] Többek között a Global Gateway kezdeményezés és a „Team Europe” megközelítés révén.

fokozásához, illetve a zöld és digitális beruházások támogatásához jelentős magánfinanszírozásra van szükség. A széttagolt tőkepiacok nem tudják biztosítani az említett beruházási kihívásnak megfelelő finanszírozást. A Letta-jelentés és a Draghi-jelentés által javasolt európai megtakarítási és beruházási unió hozzájárulhat a tőkepiaci unió és a bankunió egymást kiegészítő jellegének megerősítéséhez, továbbá – a magánmegtakarítások jelentette hatalmas vagyon kiaknázása révén – elősegítheti a megfelelő befektetési lehetőségek biztosítását. Ez összességében hozzájárulhat az innováció, az ipari dekarbonizáció, valamint a zöld és digitális átállás finanszírozásának megkönnyítéséhez. A beruházásra érdemes projektek körének növelése az eroövezeten belül ugyanakkor megköveteli az áru- és szolgáltatáspiacok mélyebb integrációját és a szabályozás egyszerűsítését.

(10) A közelmúltbeli válságok és az ezek nyomán szükségessé vált szakpolitikai válaszlépések következtében egyes euroövezeti tagállamokban nőtt az államadósság és jelentős hiány alakult ki. Ez az örökség a társadalom elöregedésével kapcsolatos növekvő költségekkel együtt az elkövetkező években kihívások elé állítja majd a költségvetési fenntarthatóságot. A politikai döntéshozóknak költségvetési tartalékokat kell létrehozniuk, és beruházásokat kell eszközölniük a méltányos zöld és digitális átállás, a társadalmi és gazdasági reziliencia, többek között a szociális jogok európai pillére, valamint az energiabiztonság és szükség esetén a védelmi képességek kiépítése terén[6]. Ezen egyensúly megvalósítása megköveteli a közkiadások körültekintő rangsorolását és a szakpolitikák összehangolását azon beruházások támogatása érdekében, amelyek a fenntartható és inkluzív gazdasági növekedés megvalósításához és a reziliencia fokozásához szükségesek. A prudens költségvetési politikák hozzá fognak járulni a gazdaságpolitikák kiegyensúlyozott kombinációjához, a pénzügyi stabilitás pedig kulcsszerepet tölt majd be az euroövezet gazdasági alapjainak megerősítésében és világgazdaságban elfoglalt pozíciójának biztosításában. Az új gazdasági kormányzási keret, valamint különösen a nettó kiadások növekedésének a Stabilitási és Növekedési Paktum végrehajtása során történő, egyetlen operatív mutatóként való alkalmazása várhatóan növeli majd az automatikus stabilizátorok szerepét az euroövezetben.

(11) Az euroövezeti tagállamokban az államadósság GDP-hez viszonyított átlagos aránya 2021 első negyedévében tetőzött, majd folyamatos csökkenést követően 2023 végére a GDP 88,9 %-át tette ki. Az aggregált adósságráta 2024–25-ben várhatóan elhanyagolható mértékben emelkedik majd (a GDP 89,6 %-ára). Ezen előre jelzett növekedés az adósságszolgálattal kapcsolatos magasabb kiadásokat és a nominális GDP növekedésének a csökkenő infláció miatti lassulását tükrözi, miközben a magas elsődleges hiány továbbra is nyomást gyakorol az adósságdinamikára. Ezzel egyidejűleg az egyéb tételek (SFA-tételek) 2024–25-ben várhatóan adósságnövelő tényezővé válnak. Az államadósság-ráta országonként eltérő: 2025 végére a legtöbb tagállam GDP-arányos államadóssága várhatóan a 2020-as szintnél alacsonyabb lesz. Tizenegy euroövezeti tagállam esetében az adósságráta változatlanul 60 % feletti, e tagállamok közül öt pedig 100 % feletti adósságrátával rendelkezik. Mivel az euroövezet adósságállománya továbbra is meghaladja a világjárvány előtti szintet, és

[6] Ezek az erőfeszítések a küszöbön álló, a felkészültségi unióról szóló jövőbeli stratégiában is meg fognak jelenni – ez a stratégia adja majd egy olyan átfogó, az összes veszélyre kiterjedő megközelítés keretét, amely az Uniót érintő különböző kockázatok előrejelzésére, megelőzésére és az azokra való válaszadásra irányul.

számos tagállam néz szembe fenntarthatósági kihívásokkal, az államadósság fenntarthatóságának biztosítása és a költségvetési tartalékok helyreállítása érdekében az új gazdasági kormányzási kerettel összhangban tartós és fokozatos adósságcsökkentési stratégiákra van szükség. A reformok és a beruházások ösztönzése ugyanakkor fokozhatja a GDP növekedését, és a költségvetési fenntarthatósághoz is hozzájárulhat. Az euroövezet költségvetési irányvonala 2024-ben a becslések szerint restriktív (a GDP 0,5 %-a), 2025-ben pedig az előrejelzések szerint enyhén restriktív (alig a GDP 0,25 %-a felett) lesz. Az új költségvetési keret megfelelő végrehajtása 2026-ban is enyhén restriktív költségvetési irányvonalat eredményezne az euroövezeten belül. Az elmúlt években jellemző erőteljes expanziós irányvonal után ez megfelelőnek tűnik az euroövezet tekintetében, bár az egyes tagállamok között jelentős különbségek mutatkoznak. Tekintettel arra, hogy tovább kell javítani a költségvetési fenntarthatóságot, és folyamatosan támogatni kell a jelenlegi dezinflációs folyamatot, prudens szakpolitikákra van szükség. A reformokkal és beruházásokkal együtt megvalósuló fokozatos és differenciált költségvetési konszolidáció, valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok rendelkezésre állása alkalmas a gazdasági növekedés fenntartására és a potenciális növekedés ösztönzésére az euroövezeten belül.

(12) Az államháztartás megszilárdítása elengedhetetlen a jövőbeli sokkhatások kezeléséhez, valamint a nyugdíj-, az egészségügyi és a tartós ápolási-gondozási rendszerek fenntarthatóságának biztosításához. Az előrejelzések szerint emelkedni fognak a társadalom öregedésével kapcsolatos kiadások – a tagállamok közötti jelentős eltérésekkel –, különösen a nyugdíjak, valamint a tartós ápolás-gondozás és az egészségügyi ellátás növekvő költségei miatt. Az államháztartás szükséges kiigazítása kihívást jelent, és rávilágít arra, hogy körültekintően kell kezelni a bevételeket és a kiadásokat. Az euroövezeten belül az elmúlt két évtizedben átlagosan a GDP 45,6 %-a körüli szinten maradtak az állami bevételek, a pénzügyi válság és a Covid19-világjárvány idején ugyanakkor megugrottak a kiadások. A GDP-arányos bevételek 2024-ben várhatóan növekedést mutatnak majd az erős munkaerőpiachoz kapcsolódó adóbevételekből és társadalombiztosítási járulékokból származó többletbevételek miatt, és az előrejelzések szerint 2025-ben a diszkrecionális bevételi intézkedéseknek köszönhetően tovább emelkedik majd. Az adóbevételek jelenlegi összetétele ugyanakkor nem feltétlenül optimális, és az euroövezetben a munkát terhelő adóék más fejlett gazdaságokhoz képest viszonylag magas. Mindez azon összefüggésre tekintettel nyer különös jelentőséget, hogy a munkaerőpiaci részvételt egy olyan erős munkaerőpiacon kell minél magasabbra növelni, ahol aggodalomra ad okot a munkaerőhiány. Előnyös lenne az adóterhek áthelyezése a munkát terhelő adókról más olyan adókra – például az ingatlanadóra vagy a környezetvédelmi adókra –, amelyek talán kevésbé befolyásolják a növekedést és kevésbé torzító hatásúak. Az adó- és szociális ellátórendszerekben alkalmazott ösztönzők célzott felülvizsgálata segíthet enyhíteni a munkaerőhiányt mindamellett, hogy fenntartja a stabil bevételi forrásokat és támogatja a szükséges államháztartási kiigazításokat. Bár a GDP-arányos kiadások teljes összege 2021 óta csökkent, a Covid előtti szinthez képest továbbra is magas. A GDP-arányos kiadások az előrejelzések szerint 2024–25-ben a GDP 49,6 %-a körül stabilizálódnak, mivel a magasabb kamatkiadások kioltják az elsődleges folyó kiadások azon visszafogását, amelyet az új uniós költségvetési keret végrehajtása eredményez majd.

(13) Az euroövezet pénzügyi rendszere, amely a gyorsan emelkedő kamatlábak mellett is szilárdnak bizonyult, jelenleg bizonytalan makrogazdasági környezettel néz szembe, amelyet visszafogott hitelkereslet és számos tagállam ingatlanszektorának

sebezhetősége jellemez. Az elmúlt években a magas vállalati jövedelmezőség a szigorúbb finanszírozási feltételek ellenére is hozzájárult ahhoz, hogy a vállalkozások törleszteni tudják az adósságaikat. A gyenge gazdasági növekedés és az emelkedő munkaerőköltségek azonban növelhetik egyes ágazatok sebezhetőségét. Az üzleti ingatlanok árai meredeken csökkentek, ami aggályokat vet fel az adósságszolgálattal kapcsolatban, miközben a lakásárak alakulása tagállamonként jelentős eltéréseket mutatott. A bankszektor rezilienciáját szilárd prudenciális keretek támasztották alá, beleértve a magasabb tőkekövetelményeket és a hitelfelvevői alapú intézkedések alkalmazását is. A nemteljesítő hitelek szintje továbbra is alacsony, azonban több jel is az ingatlanszektor helyzetének romlására utal. A növekvő árnyékbankszektor szintén sebezhetőségeket mutat azokban a helyzetekben, amelyekben a likviditási rést nem mérséklik és túlzott a tőkeáttétel, ami hirtelen piaci korrekció esetén felerősítheti az áralkalmazkodást.

AJÁNLJA, hogy az euroövezeti tagállamok a 2025–2026-os időszakban tegyenek intézkedéseket egyénileg – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési tervük végrehajtása révén – és együttesen az eurocsoporton belül a következők terén:

(1) Versenyképesség

Mozdítsák elő a termelékenységet azáltal, hogy az erőforrásokat a magas termelékenységű és magas termelékenységi potenciállal rendelkező ágazatokhoz irányítják át az áru- és szolgáltatáspiacok működésének javítása révén. Kezeljék az innovációs ökoszisztémák széttagoltságát, erősítsék meg az áttörő innováció megvalósítására való képességüket, többek között az élvonalbeli digitális és tiszta technológiák és infrastruktúra terén, valamint fokozzák az új digitális és tiszta technológiák és innovatív tevékenységek szélesebb körű bevezetését. Ösztönözzék a vállalkozásokat az alkalmazott kutatásra és innovációra, valamint azok eredményeinek piacképes termékekké való átalakítására fordított kiadások növelésére. Folytassanak olyan szakpolitikákat, amelyek ösztönzik a digitális és csúcstechnológiai megoldások vállalatok általi alkalmazását. Javítsák a vállalkozások hatékonyságát és az optimális méret elérésére való képességüket, különösen az egységes piac elmélyítése révén. Javítsák az üzleti környezetet az adminisztratív terhek és a szabályozás összetettségének csökkentése, valamint a beruházások előtt álló akadályok felszámolása révén. Biztosítsák, hogy az iparpolitika ténylegesen a stratégiai ágazatokat és technológiákat célozza, ezzel garantálva, hogy az állami támogatások ne torzítsák az egyenlő versenyfeltételeket az egységes piacon belül, és hatékonyan hozzájáruljanak az euroövezet versenyképességéhez és nyitott stratégiai autonómiájához. Ösztönözzék a vállalkozói készséget és az új vállalkozások létrehozását.

Támogassák a növekedést és a beruházásokat, továbbá javítsák a versenyképességet azáltal, hogy európai megtakarítási és beruházási uniót hoznak létre, többek között a tőkepiaci és a bankuniós projekt közötti kapcsolatok elmélyítése révén. Fejlesszék tovább a bankuniót azáltal, hogy annak valamennyi eleme terén előrelépéseket valósítanak meg, továbbá véglegesítsék a válságkezelési és betétbiztosítási keretrendszer reformját azzal a céllal, hogy a felülvizsgálat célkitűzéseinek megfelelő ambiciózus, koherens és hatékony eredményt érjenek el. Fogadják el a tőkepiaci unióra vonatkozó 2020. évi cselekvési terv függőben lévő intézkedéseit, biztosítsák a már elfogadott intézkedések gyors végrehajtását, valamint gyors ütemben folytassák az eurocsoport által meghatározott azon intézkedésekkel kapcsolatos munkát,

amelyek egy versenyképes és következetes tőkepiaci szabályozási és felügyeleti rendszer kialakítására irányulnak. Javítsák a vállalkozások – különösen az innovatív kkv-k – hozzáférését a növekedésüket és a beruházásaikat támogató megfelelő finanszírozáshoz, továbbá bővítsék a polgárok tőkepiaci befektetési lehetőségekhez való hozzáférését. A kkv-k – különösen az innovációhoz és a terjeszkedéshez szükséges – tőkéhez jutásának javítása céljából pénzügyi eszközökön keresztül mozgósítsák az uniós támogatást, maximalizálva az uniós finanszírozás hatását. Mobilizáljanak kockázati tőkét – különösen az induló és növekvő innovatív vállalkozások számára – olyan jól működő és integrált európai tőkepiacok révén, amelyek biztosítják az Unión belüli és azon kívüli megtakarítások és kockázati tőke becsatornázását.

Mozdítsák elő a munkaerő továbbképzését és átképzését, valamint a minőségi munkahelyek létrehozását a termelékenység növelése és a méltányos zöld és digitális átállás támogatása céljából. Mozdítsák elő különösen az alulreprezentált csoportok munkaerőpiaci integrációját, többek között az aktív munkaerőpiaci szakpolitikák javítása révén. A jobb oktatási eredmények, valamint a készségprofilok kereslete és kínálata közötti nagyobb összhang elérése érdekében javítsák az oktatási és képzési szakpolitikákat, beleértve a szakképzést is.

Mozdítsák elő a kritikus technológiákra, infrastruktúrákra és a közös prioritásokra – például a digitális és zöld átállásra és a védelmi képességek kiépítésére – irányuló tárgyi és immateriális beruházásokat a magántőke mozgósítása és a szükséges közberuházások biztosítása révén. Serkentsék a kutatási és fejlesztési (K+F) beruházásokat többek között uniós szinten is különösen azáltal, hogy a beruházások keretfeltételeinek javítása és a strukturális reformok révén megkönnyítik a magánszektorbeli források felhasználását, valamint javítják a közfinanszírozás koordinációját. Folytassák a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek gyors végrehajtását, és használják ki teljes mértékben a kohéziós politikai programokat. Fokozzák a termelékenység növelését célzó szakpolitikai intézkedések hatékonyságát az intézkedések megfelelő azonosításának, összehangolásának és prioritási sorrendje meghatározásának biztosítása révén, többek között a kormányzás javításával, a helyi és regionális hatóságok bevonásával, valamint a nemzeti termelékenységi testületek hatékonyabb igénybevételével.

(2) Reziliencia

Növeljék tovább a munkaerőpiaci részvételt, és könnyítsék meg az alulreprezentált csoportok, különösen a nők, a fiatalok, az alacsony képzettségűek, valamint a fogyatékossággal élő személyek és a migráns háttérrel rendelkező személyek munkaerőpiaci integrációját. Számolják fel a munkaerőpiaci részvétel előtti akadályokat, többek között a koragyermekkori neveléshez és gondozáshoz, valamint a tartós ápolás-gondozáshoz való hozzáférés és ezek minőségének javítása révén. Hozzanak intézkedéseket a hiányszakmákban dolgozó harmadik országbeli állampolgárok jogszerű migrációjának megkönnyítése céljából, ezzel kiegészítve a méltányos munkaerő-mobilitás és az Unión belüli munkaerő-kínálat és -készségek kiaknázását.

A nemzeti gyakorlatokkal összhangban és a szociális partnerek szerepének tiszteletben tartása mellett erősítsék meg a fenntartható bér- és termelékenységnövekedést támogató feltételeket, különösen az alacsony és közepes jövedelműek tekintetében. A bértárgyalásoknak figyelembe kell venniük az egyes tagállamok versenyképességi dinamikáját, és el kell kerülniük, hogy az euroövezeten

belül a versenyképességgel kapcsolatos tartós különbségek alakuljanak ki. Biztosítsák a szociális partnerek tényleges bevonását a szakpolitikai döntéshozatalba, és erősítsék meg a szociális párbeszédet.

Ösztönözzék fokozottan a munkavállalást az adóterheknek a munkáról más adóalapokra való áthelyezésével, többek között az adó- és a szociális ellátórendszer célzott reformja révén. Tegyenek a szegénység elleni küzdelmet célzó lépéseket a fenntartható szociális védelmi és befogadási rendszerek – többek között a megfizethető és fenntartható lakhatáshoz való hozzáférés – védelme és megerősítése révén.

Dolgozzanak ki és hajtsanak végre átfogó uniós stratégiát a hatékony villamosításra és a zöld átállásra vonatkozó nemzeti stratégiák kiegészítése és összekapcsolása céljából, többek között a megújulóenergia-termelés jelentős növelése és az importált fosszilis tüzelőanyagok felhasználásának további csökkentése révén. A villamosenergia-hálózatok megfelelő összekapcsolása, illetve a már meglévő – különösen határokon átnyúló – összeköttetések hatékony kihasználása kulcsfontosságú az energiatermelők és a fogyasztók kiterjedt földrajzi területeken át történő összekapcsolásához. Fokozzák a kedvezőtlen fejleményekre való felkészültség javítására irányuló erőfeszítéseket, többek között az éghajlatváltozással kapcsolatos és a természetre jelentett kockázatok tekintetében, különösen a leginkább kitett régiókban.

(3) Makrogazdasági és pénzügyi stabilitás

Az új költségvetési keretnek való megfelelés biztosítása és az államadósság fenntarthatóságának javítása érdekében minden egyes tagállamban tartsák fenn a nettó kiadások tanácsi ajánlásnak megfelelő nemzeti növekedési rátáját. Ez várhatóan megfelelően differenciált költségvetési kiigazításokat és összességében enyhén restriktív euroövezeti költségvetési irányvonalat eredményez 2025-ben és 2026-ban.

A költségvetési stratégiák meghatározásakor törekedjenek a kiadási és bevételi intézkedések minőségének és hatékonyságának javítására az adókikerülés és az adókijátszás visszafogása érdekében, valamint a stratégiáknak a szakpolitikai célkitűzésekkel való összehangolására, például az adótehernek a munkát terhelő adókról a környezetvédelmi adókra való átirányítására.

Kövessék nyomon a makroszintű pénzügyi stabilitást érintő, az eszközminőséggel és az eszközök átárazásával kapcsolatos kockázatokat, és erősítsék meg a nem banki pénzügyi közvetítő ágazat makroprudenciális felügyeletét.

A gazdasági és monetáris unió (GMU) elmélyítésére irányuló további lépések során vegyék figyelembe a Covid19-válságra adott átfogó uniós gazdaságpolitikai válasz kialakításából és végrehajtásából levont tanulságokat. Folytassák a GMU elmélyítése terén megvalósított előrelépést, az Unió belső piacának maradéktalan tiszteletben tartása mellett, az euroövezeten kívüli tagállamok irányában nyitott és átlátható módon. Folytassák az euro nemzetközi szerepének erősítését, és érjenek el további haladást a digitális euróval kapcsolatos munka terén.

Kelt Strasbourgban, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök